

آدم مصنوعی دورنمای مشاغل را تغییر می دهد*

مترجم: رشید اصلانی

کمتر موضوعی به اندازه تأثیر تکنولوژی جدید بر روی مشاغل، همچنان آفریده است. آیا این یک امر تصادفی است که بهره‌گیری فزاینده از تکنولوژی خرد، آدم مصنوعی و کامپیوتر در دهه گذشته، با افزایش پیوسته بیکاری همراه بوده است. در طی این مدت، بیکاری به حدی رشد کرده است که از دهه ۱۹۳۰ به بعد بیسابقه بوده است. و اگر تکنولوژی جدید یک عامل از بین رفتن مشاغل است، آیا این خاصیت حالت گذرا دارد یا دایمی خواهد بود؟

کمتر تردیدی وجود دارد که بهره‌گیری از تکنولوژی جدید در صنایع، به کاهش تعداد مشاغل صنعت بینجامد. به عنوان مثال، مطالعاتی که در ماه ژوئیه توسط پژوهشگران دانشگاه برادفورد در بریتانیا انجام شد، حکایت از آن دارد که در صورت استفاده از تکنولوژی جدید توسط هیئت امناء در معادن زغال سنگ بریتانیا، تا ماه مارس ۱۹۸۸، تعداد مشاغل معادن زغال از ۱۹۰۰۰۰ شغل به ۷۹۰۰۰ شغل می‌رسد. صنایع سنگین دیگر از قبیل اتومبیل‌سازی و فولاد تاکنون، کاهش تعداد مشاغل در نتیجه خودکار شدن^۱ امور را تجربه کرده و انتظار کاهش بیشتر سطح اشتغال را به مرور زمان دارند.

بخش خدمات نیز از این تحولات مصون نمانده است. تأثیر تکنولوژی جدید بر روی بخش مالی بریتانیا مورد مطالعه مؤسسه مطالعات نیروی انسانی در ساسکس^۲ قرار گرفته است. پیش‌بینی می‌شود اشتغال در بخش بیمه - بخشی که به بدترین شکل مورد تأثیر قرار گرفته بود - تا سال ۱۹۸۷ بین ۱۲ درصد تا ۱۸ درصد کاهش پیدا کند. در طول ده سال گذشته، بخش خدمات مالی، یکی از مطمئن‌ترین منابع ایجاد مشاغل جدید بوده است. اما مطالعات ساسکس دال بر این است که کمتر آمیدی به بازگشت رشد متوسط سالانه یعنی ۲ درصد وجود دارد. اگرچه ممکن است تعداد معدودی مشاغل جدید در حوزه عمل بانکها ایجاد شود.

در زمینه کاربرد فزاینده الکترونیک خرد^۳ مطالعات بسیاری انجام گرفته است. به عنوان مثال در

* "Robots Change Jobs Outlook", Financial Times Survey, (Sep 17, 1984).

1. automation
2. Sussex
3. micro electronics

ماه مارس، مؤسسه مستقل مطالعات سیاسی در بریتانیا، نتایج حاصل از مطالعات انجام شده بر روی ۱۲۰۰ کارخانه بریتانیا را اعلام نمود. نتیجه مطالعات از این قرار بود که ۴۷ درصد از کارخانه داران بریتانیا الکترونیک خرد را در تولیدات و فراورده‌های خود مورد استفاده قرار داده یا برای استفاده از آنها برنامه‌ریزی کرده‌بودند.

این رقم در سال ۱۹۸۱ فقط ۳۰ درصد از کارخانه‌داران را شامل می‌شد. با وجود این، گزارش حاکی از آن است که ضایعات شغلها در نتیجه تأثیر مستقیم الکترونیک خرد، کاملاً "محدود بوده‌است". یعنی بین سالهای ۱۹۸۱ و ۱۹۸۳ فقط ۳۵۰۰۰ شغل در نتیجه بهره‌گیری از الکترونیک خرد، به تعطیل کشانیده شده‌است.

تحریریه بریتانیا در سایر نظامهای اقتصادی توسعه یافته هم مصداق دارد. سازمان همکاری و توسعه اقتصادی (OECD) پیش‌بینی می‌کند که جمعیت آدم مصنوعی در کشورهای عضو، در طول دهه آینده، می‌تواند سالی ۳۰ درصد تا ۳۵ درصد افزایش یابد. در سال ۱۹۸۲ محاسبات، فقط وجود ۶۰۰۰۰ از آنها - به ارزش دو میلیارد پوند - را اثبات می‌کرد.

تابه حال بیشترین نفوذ آدم مصنوعی در سوئد (با تعداد ۳۰ نفر در مقابل ۱۰۰۰۰ نفر) بوده‌است و ژاپن در مرتبه بعدی قرار داشته است. بین سالهای ۱۹۷۴ تا ۱۹۸۱ به جمعیت آدم مصنوعی سوئد ۳۵ درصد در سال افزوده شد. اگر چه در مفهوم مطلق آن ژاپن با ۹۵۰۰ آدم ماشینی درصدی قرار دارد.

در حال حاضر آدم مصنوعیها کارهای بسیار ساده، از قبیل رنگ‌پاشی بر روی قطعات ساده اتومبیل را انجام می‌دهند. اما برخی از مؤسسه‌های سازنده پیش‌بینی می‌کنند که در طول بیست سال آینده، آدم مصنوعیهای خانگی بازار گسترده‌ای را از آن خود خواهند ساخت. این موجودات، مخلوقات متحرکی خواهند بود که قادرند کارهای اصلی خانه را انجام دهند. باید اذعان کرد که وقوع چنین امری حتی است و بنابراین بهره‌گیری از آنها در صنعت نیز چندین برابر خواهد شد.

اگر بهره‌گیری از الکترونیک خرد، آدم مصنوعی و کامپیوتر، در بدو امر، تعداد شغلها را کاهش می‌دهد، در مورد اثر بلندمدت آنها نمی‌توان با اطمینان سخن گفت. معمولاً گفته می‌شود که تکنولوژی امروز چیز تازه‌ای نیست. آقای چارلز هندی^۱ در کتاب خود تحت عنوان "آینده مشاغل" اظهار می‌دارد: "ما در زمینه فنی دگرگونیهای گسترده‌ای را گذرانیده‌ایم. در فاصله بین سالهای ۱۸۶۰ تا ۱۹۶۰ سرمایه به‌کار گرفته شده در مقابل هر کارگر دوبرابر شد، اما بازده سرمایه به سه‌برابر رسید. اتومبیل جای اسب را گرفت و جامعه با وضع تازه سازگار شد."

1. Charles Handy

2. The Future of Work